

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Vest-Hogder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Oddernes

Emne: Bålbranning -

Bygdelag: Flekkerøy

Oppskr. av: Hr. Thomassen

Gard:

(adresse): Flekkerøy

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. St. Hans-bål er det mest
navn som bruktes her ute
om et vanlig bål.

Tida.

Bare St. Hans-bål er kjent her
på øya, til andre steder har det
ikke vært brennt bål. Det er også
~~en~~ relativt ny oppfinnelse.

Det eldste jeg har fått spurt
opp er at i 1890 årene var det
noen gutter som brukte en gam-
mel pram som de hadde dradd
opp på et fjell.

Fra min tidligste barndom
(født 1895) husker jeg at det ik-
ke var bål her. St. Hans-aften
var jeg flere år på rad med min
bestemor opp på ei hei. Der satt
4-5 gamle koner godt innelukket
i skikkjelærker og speidet inn
mal fastlandet hvor det brennes
bål hist og her ved sjøkanter

Drummen til at det ikke var
 bål St. Hans-aften var at mann-
 folkene var på sjøen. Det var
 beste tida nå for matrelfisket
 og kvinner og barn var på bua
 og pakked matrell, så ingen
 hadde tid til noe annet.

Jeg husker bare en gang fra
 min barndoms tid at jeg var
 med. Vi var ferdige med ma-
 krellen i kveldinga og så sam-
 let vi i all hall sammen en
 del og førte det ut til en
 holme så vi fikk et ganske
 bra bål. Siden blei det nok så
 vanlig at barn og delvis ung-
 dom brenne bål, men det var
 senere, for i 1914 husker jeg
 bestemt at det ikke var bål-
 her for da var vi noen skyk-
 ker som rodde til en holme
 ved Kr. sand der de feiret St.
 Hans. Fra 1920 årene blei det
 nok så vanlig at skolelag og
 religiøse foreninger fra Kr. sand
 kom til åya på St. H. aften
 De holdt møte, kokte kaffe
 og brenne bål, og folk fra åya
 begynte å bli med, ikke bare
 barn og ungdom men også
 de eldre.

Nå er det slik at ungdoms-
 foreningen her står for arrange-
 mentet. Så godt som heile
 åyas befolkning er til stede

20141

Og det er vantlig at en får besøk av en forening fra Tr. sand, så flere hundre kan være samlet.

Det er tale, sang og lek. Jengen går nå ut etter matretten den kvelden, så hver familie kan samles om sin miskekorg ved bålet. Før var en helst ute på holmene, men av praktiske grunner er en nå på selve åya, der det er ei lagelig plass med til sjøen.

23. Det blei ikke laget grue av stein som ved veler. Alle slags materialer, hjertelinner, kasser, gamle båter m. m. legges rett på fjellet, og så brennes i masse salarolje. Bålet tenner i 11 tida, og jannen synes en nok det kan være stemningsfullt, selv om en ikke har noen mening om selve bålrensingen og eventuelt dens oppgave.

Personlig vender jeg i tanken tilbake til attere i utgammel tid for hvem bålet vel betydde noe mere.